

Proč očišťovali krávy?

Vzdělávací cíl: Žáci formulují hypotézy vysvětlující příčiny jednání zachyceného na fotografii. Otevírají otázky související s dopady studené války na každodenní život obyvatel ČSSR.

Klíčová slova: Československo 70. léta, každodennost, člověk a životní prostředí, dobové perspektivy, formulujeme a ověřujeme hypotézu

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIE (4 min.)

Prohlížení fotografie s pomocí lupy.

Na snímku jsou zaměstnanci JZD Mezno nedaleko Benešova, kteří předvádějí novinářům očistu dojníc od radiace v rámci cvičení civilní obrany. Tato informace není žákům na začátku dostupná. V první fázi jde o dojem ze snímku bez znalosti kontextu.

2 POPIS FOTOGRAFIE (5 min.)

Označování důležitých postav a prvků na fotografii a jejich popis.

Žáci označují postavy čtyř osob v chemických oblecích, mohou komentovat jejich vybavení. Všímají si krav a dalších prvků (hadice, hrazení, kbelíky, holínky s podpatkem). V této fázi nemusí nutně rozpoznat, o co se jedná.

3 FORMULOVÁNÍ HYPOTÉZY (5 min.)

Formulování hypotézy ohledně situace, kterou fotografie zachycuje, do textového pole.

Žáci zatím stále nemají k dispozici popisku, a tak jen volně odhadují, aniž by znali kontext. Učitel podněcuje imaginaci žáků. V rámci motivace připouští i humornou reflexi snímku.

Žáci mohou předpokládat, že se jedná o veterinární zásah spojený s nemocí zvířat. V současnosti se v médiích obdobné zprávy vyskytují.

4 ČETBA POPISKY A DOPLNĚNÍ ANALÝZY FOTOGRAFIE (4 min.)

Četba popisky, která osvětluje časové a místní souvislosti. Doplnění popisu ústřední fotografie.

Žáci na základě informací z popisku opravují své hypotézy. Měli by zohlednit kontext studené války spojený s hrozbou jaderného útoku. Žáci by si měli uvědomit, že se jedná o cvičení, které fotografují novináři. Učitel je podněcuje, aby promýšleli příčiny, jež vedly konkrétní JZD a šířeji stát k obdobným aktivitám.

5 INTERPRETACE FOTOGRAFIE (7 min.)

Žáci na základě předchozí analýzy fotografie a popisky odpovídají do textových polí na otázky: ? Proč očišťovali krávy? ? Proč očistu předváděli novinářům?

Žáci se zamýšlejí nad tím, proč byla součástí civilní obrany i ochrana zvířat. Mohou dojít k závěru, že šlo o zajištění zdravotně nezávadných potravin (mléka a masa) v případě válečného konfliktu. Presentace cvičení v médiích souvisela s ideologickým výkladem střetu východního a západního bloku a měla přesvědčit veřejnost o připravenosti Československa na válku.

Další možnosti zapojení do výuky:

- a) Téma civilní obrany lze vztáhnout ke školnímu prostředí či k rodinné paměti. Učitel může vyzvat žáky, aby s rodiči či prarodiči zavzpomínali na různá cvičení z období před rokem 1989. Stopy obdobných aktivit lze dohledat ve školní kronice či v dobových učebnicích.
- b) Problematiku civilní obrany můžeme aktualizovat. Lze diskutovat o připravenosti současné společnosti vůči obdobným hrozbám (únik radiace či chemických látek, teroristický útok).
- c) Je možné, že žáci v souvislosti s tématem upozorní na havárii v jaderné elektrárně v Černobylu (1986). Lze připomenout, jak na havárii reagoval tehdejší režim v rámci zajištění zdravotně nezávadných potravin (především mléka). Jako zdroj informací je možné využít materiály [Státního ústavu radiační ochrany](#).